

**Stanowisko Zarządu Związku Województw RP
dotyczące rozwiązań podejmowanych na rzecz walki z pandemią COVID-19 w Polsce
oraz przeciwdziałania jej skutkom gospodarczym i społecznym**

Rozszerzająca się pandemia COVID-19 stanowi jedno z największych globalnych zagrożeń w ostatnich dziesięcioleciach i wymaga podjęcia nadzwyczajnych i skoordynowanych działań na niwie europejskiej i krajowej.

Polskie województwa samorządowe (regiony) czynnie uczestniczą w przygotowaniu i wdrażaniu rozwiązań, które mają za zadanie stawić czoło zarówno zagrożeniu zdrowia i życia mieszkańców regionów, ale także ograniczać negatywne oddziaływanie pandemii na regionalną gospodarkę oraz rynek pracy.

Zarząd Związku Województw RP za kluczowe obszary aktywności władz publicznych uznaje:

- **wsparcie ochrony zdrowia** w skutecznej walce z pandemią COVID-19 poprzez m.in. doposażenie szpitali w niezbędny sprzęt oraz środki medyczne oraz wsparcie kadr medycznych,
- podejmowanie działań stabilizacyjnych i łagodzących skutki kryzysu wywołanego pandemią, dotyczącego przedsiębiorstwa i ich pracowników, a skoncentrowanych przede wszystkim na **zapewnieniu płynności finansowej firm** oraz **ochronie miejsc pracy**.

Województwa samorządowe odgrywają ważną rolę wspomagającą i uzupełniającą działania podejmowane przez Rząd RP i wspierane przez Unię Europejską w walce z pandemią i jej skutkami. Wykorzystują przy tym do maksimum swoje kompetencje i posiadane narzędzia.

W zakresie wsparcia ochrony zdrowia, jako podmioty tworzące dla wojewódzkich szpitali - w związku z przewidywanym znaczącym wzrostem zachorowań - postanawiamy wspólnie walczyć z kryzysem wywołanym pandemią wirusa CoVID-19. Tym bardziej, że wśród wskazanych przez Rząd RP jednoimiennych szpitali zakaźnych wiele jest regionalnych placówek. Wszelkie koszty związane z przekształceniem ich w szpitale zakaźne, dalej wykonywanie poleceń wojewodów, sztabów kryzysowych i inspekcji sanitarnej oraz uzupełnianie materiałów medycznych, środków biologicznej ochrony osobistej i uruchamianie linii diagnostycznych koronawirusa, zostały objęte promesą rządowej rekompensaty.

Równocześnie, w związku z apelem Światowej Organizacji Zdrowia, do władz krajów europejskich w stanie epidemicznym, o znaczne zwiększenie dostępności populacyjnej do tzw. szybkich testów CoVID-19, Marszałkowie Województw liczą na wsparcie i przychylność w obszarze działań na rzecz bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców naszych regionów, w tym na:

- pomoc organizacyjno–techniczną ze strony Rządu RP w zakupie aparatów do przeprowadzania badań molekularnych na obecność koronawirusa oraz zapewnienie zrównoważonego dostępu do nich w regionach poprzez ich optymalne rozmieszczenie terytorialne. W chwili obecnej w Polsce występują duże nierówności w dostępności do tego rodzaju aparatury diagnostycznej,
- dopuszczenie do krajowego, certyfikowanego systemu diagnostycznego laboratoriów (m.in. w placówkach, dla których podmiotem tworzącym jest województwo) oraz placówek prywatnych często już posiadających kompletne możliwości techniczne, osobowe i lokalowe do przeprowadzania lokalnych badań na obecność koronawirusa,
- standaryzację wytycznych, parametrów ilościowych i jakościowych lub rekomendacji w odniesieniu do sposobu prowadzenia przesiewowych testów serologicznych na obecność przeciwciał w klasie IgM/IgG,

- określenie ścieżki postępowania w zakresie ewidencjonowania i grupowania oraz dywersyfikacji osób poddawanych testom przesiewowym z bezwzględnym udziałem inspekcji sanitarnej.

W związku z informacjami, iż nie wszyscy przedstawiciele Samorządów Województw zostali włączeni przez Wojewodów do składów Wojewódzkich Zespołów Zarządzania Kryzysowego, apelujemy do Rządu RP o ich niezwłoczne włączenie do niniejszych gremiów.

Jako instytucje zarządzające regionalnymi programami operacyjnymi nie tylko **wprowadzają rozwiązania pozwalające chronić realizujących projekty ze środków europejskich i elastycznie reagować na poważne trudności dotyczące beneficjentów**. Koncentrują się także na pilnych zmianach w regionalnych programach operacyjnych i przygotowaniu przedsięwzięć, które **pozwołą strumień środków europejskich przekierować tam, gdzie są one w obecnych warunkach pandemii COVID-19 najbardziej potrzebne**.

Obecnie samorządy polskich województw przygotowują poszczególne rozwiązania, obejmujące głównie wsparcie służby zdrowia oraz regionalnej gospodarki.

Zarząd Związku Województw RP docenia podejmowane przez Rząd RP i Komisję Europejską wysiłki na rzecz walki z COVID-19 i skutkami pandemii. Bez prezentowanej przez polskie i europejskie władze elastyczności i gotowości do współpracy przy wdrażaniu w regionach działań ponadstandardowych, a niezbędnych w tych nadzwyczajnych okolicznościach, wiele z nich byłoby niemożliwych lub poważnie utrudnionych.

Zarząd Związku Województw RP podkreśla natomiast, iż **wprowadzane na niwie krajowej i europejskiej rozwiązania powinny być maksymalnie kompleksowe, a ich oddziaływanie zaplanowane w wymiarze długofalowym**. Nawet jeśli nie jest obecnie możliwe oszacowanie wszystkich skutków, które wywoła pandemia COVID-19, to proces neutralizowania jej negatywnego oddziaływania na życie gospodarcze i społeczne w Polsce i Unii Europejskiej może potrwać lata.

W tym kontekście Zarząd Związku Województw RP z uznaniem odnotowuje przygotowanie przez Komisję Europejską pakietu propozycji mających na celu złagodzenie społeczno-gospodarczych skutków pandemii w krajach członkowskich. W pełni przy tym rozumie, że priorytetem jest obecnie przede wszystkim szybkość reakcji na zagrożenie zdrowia mieszkańców Unii Europejskiej oraz bytu europejskich przedsiębiorców. Niemniej jednak analizując proponowane zmiany w zakresie warunków realizacji programów operacyjnych polityki spójności, Zarząd Związku Województw RP **postuluje pilne podjęcie lub kontynuowanie negocjacji z Komisją Europejską celem:**

1. **wyłączenia z wymogu koncentracji tematycznej** (ang. ring-fencing) **oraz wydatków klimatycznych** środków przenoszonych w programach operacyjnych na przeciwdziałanie pandemii COVID-19,
2. **przyznania instytucjom zarządzającym programami operacyjnymi większych uprawnień w samodzielny dokonywaniu zmian programów**, polegającym na zwiększaniu do 10 proc. alokacji każdej osi priorytetowej programu, a w przypadku osi realizującej Cel Tematyczny 9, obejmujący ochronę zdrowia, do 30 proc.,

Jednocześnie uważamy, że należy w dłuższej perspektywie przekonywać Komisję Europejską do przyjęcia rozwiązań idących zdecydowanie dalej niż obecne propozycje, a obejmujących:

1. **odejście od konieczności osiągnięcia wskaźników produktu/rezultatu w projektach** i zniesienie konsekwencji finansowych za nieosiągnięcie wskaźników w sytuacji, gdy na warunki realizacji projektów wpłynęły skutki pandemii COVID-19,

2. **podniesienie poziomu współfinansowania ze środków UE we wszystkich regionach z 85 do 90 proc.**, co w warunkach kryzysu wywołanego pandemią COVID-19, złagodzi warunki realizacji projektów przez beneficjentów i zapewnienia niezbędnego wkładu krajowego,
3. **zliberalizowanie przepisów dotyczących fazowania inwestycji**, zwłaszcza w warunkach konieczności utrzymania pełnego montażu finansowego w zakresie wkładu krajowego,
4. usankcjonowanie – podejmowanych obecnie w ramach programów operacyjnych szybkich reakcje na pandemię COVID-19 – na etapie zamykania programów poprzez **wprowadzenie mechanizmu 10-procentowej elastyczności i rezygnację z korekt netto** nakładanych przez Komisję Europejską na programy operacyjne,
5. **zmiany w definicji nieprawidłowości**, wyłączające spod niej wszelkie działania lub zaniechania beneficjentów wywołane wyłącznie pandemią COVID-19,
6. **wydłużeniu o 1 rok okresu kwalifikowalności wydatków w perspektywie 2014-2020** – do 31 grudnia 2024 roku,
7. **dopuszczenie możliwości dofinansowania w programach operacyjnych inwestycji zakończonych.**

W powyższym zakresie będziemy wspierać Rząd RP jak również będziemy podejmować działania lobbujące powyższe kwestie w Komisji Europejskiej.

Zarząd Związku Województw RP, dostrzegając w rządowych propozycjach działań przeciwstawiających się pandemii COVID-19 i jej skutkom (określanych mianem tarczy antykryzysowej) wiele ważnych, zasadnych i potrzebnych rozwiązań, oczekuje:

1. **przedstawienia szczegółów związanych z planowanym harmonogramem wejścia w życie elementów tarczy antykryzysowej, trybem prac legislacyjnym oraz horyzontem czasowym**, dla którego zaprojektowana jest pomoc Rządu RP,
2. **precyzyjnego określenia źródeł finansowania poszczególnych elementów tarczy antykryzysowej**, zwłaszcza w określonej na 66 mld złotych części obejmującej wydatki sektora publicznego **z jasnym rozróżnieniem jakie działania finansowane będą przez Rząd RP a jakie oczekiwane są od Samorządów Województw**,
3. **zapewnienia rozwiązań pozwalających na utrzymanie odpowiedniej kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego** w warunkach pandemii COVID-19 i skutków nią wywołanych, które w przypadku samorządów województw będą oznaczać poważne obniżenie dochodów z tytułu CIT, a przez to zagrożenie dla świadczenia usług publicznych mieszkańcom regionów; systemowe rozwiązania rządowe mogłyby obejmować m.in. rekompensatę z tytułu utraconych dochodów, a także niewprowadzanie w przyszłości nowych obciążeń jednostek samorządu terytorialnego, na których sytuację finansową wpłynie – podobnie jak na sektor gospodarczy – negatywne oddziaływanie pandemii,
4. **czasowego wprowadzenia zmian w przepisach w zakresie finansów publicznych, niezbędnych dla sprawnego funkcjonowania samorządów terytorialnych w warunkach pandemii**, a obejmujących m.in. przesunięcie terminów dla przygotowania sprawozdań finansowych, budżetowych i sprawozdań z operacji finansowych jednostek finansów publicznych, rozszerzenie kompetencji organów wykonawczych jednostek samorządu

terytorialnego o dokonywanie przeniesień pomiędzy działami klasyfikacji wydatków oraz udzielanie dotacji na rzecz podmiotów leczniczych, a w wyjątkowych okolicznościach – do dokonywania zmian budżetu oraz zaciągania zobowiązań jednoosobowo,

5. stworzenia odpowiednich warunków dla jak najszybszego uruchomienia wsparcia na rzecz utrzymania płynności przedsiębiorstw, które może zostać udostępnione poprzez pozostające w dyspozycji Województw środki z wkładów wniesionych w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2007-2013 do instrumentów inżynierii finansowej i aktualnie zarządzanych (w większości przypadków) przez Regionalne Fundusze Rozwoju, polegających na **zawieszeniu rygorów stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych przy dystrybucji wsparcia zwrotnego służącego przedsiębiorstwom.**

Jednocześnie Zarząd Związku Województw RP deklaruje **gotowość do prowadzenia działań komplementarnych względem poszczególnych elementów rządowej tarczy antykryzysowej**, tam, gdzie pozwalać będą na to kompetencje i narzędzia, pozostające w gestii Województw, tak jak dzieje się już m.in. w zakresie ochrony zdrowia.

Województwa uważnie analizują propozycje zawarte w pierwszym filarze tarczy antykryzysowej, który ma chronić pracowników przed utratą pracy, w tym dotyczące finansowania przez państwo 40 proc. wynagrodzenia pracowników przedsiębiorstw. Województwa – w oparciu o środki regionalnych programów operacyjnych - przygotowują komplementarne do Rządu rozwiązania osłonowe, które mają wspomóc utrzymanie miejsc prac. Oczekują natomiast, że środki przekazywane przedsiębiorcom zostaną zwolnione z obowiązku uiszczanie składek na ubezpieczenie społeczne. Apelujemy o dialog w tym zakresie celem zwiększenia efektywności wspólnych działań.

Województwa przygotowują się, by we współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego ułatwić dotychczasowy dostęp do finansowania zwrotnego dla firm, zapewnianego w ramach regionalnych programów operacyjnych, ale jednocześnie intensywnie pracują chociażby nad uruchamianiem interwencyjnych programów wsparcia zwrotnego z wykorzystaniem środków własnych, alokowanych m.in. w Regionalnych Funduszach Rozwoju.

Nadchodzące dni będą dla wszystkich instytucji publicznych tak rządowych jak i samorządowych okresem wielkiej próby. Głęboko wierzymy, że wszystkie nasze wspólne działania zmierzały będą do zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom wszystkich województw.

Zarząd Związku Województw RP zwraca się z apelem do społeczności o samodyscyplinę oraz podejmowanie działań zgodnych z zasadą samorządności oraz solidarności. Deklaruje również współpracę w tym zakresie z Polskim Rządem oraz Komisją Europejską.

Adresaci:

1. Mateusz Morawiecki, Prezes Rady Ministrów
2. Jadwiga Emilewicz, Minister Rozwoju
3. Małgorzata Jarosińska-Jedynak, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej
4. Tadeusz Kościński, Minister Finansów